

תת"ע 1940/10/19 - מדינת ישראל נגד שבת שלמה

בית משפט השלום לתעבורה במחוז תל-אביב (בת-ים)
תת"ע 1940-10-19 מדינת ישראל נ' שבת שלמה

לפני	כבוד השופט שי שלהבת
בעניין:	המאשימה
נגד	
הנאשם	שבת שלמה ע"י ב"כ עוה"ד צרפתי

גזר דין

רקע וטיעוני הצדדים

הנאשם הורשע על פי הודאתו בעבירה של נהיגה ברכב כשתוקף רישיון הנהיגה פקע ועברו למעלה משנתיים ממועד פקיעתו. זאת בניגוד להוראות סעיף 10(א) לפקודת התעבורה [נוסח חדש].

בהתאם לעובדות כתב האישום, נהג הנאשם ביום 7.9.19 בשעה 14.00 בכביש 20 ק"מ 17 מדרום לכיוון צפון ברכב מסוג ניסאן, בעוד שתוקף רישיון הנהיגה שלו פקע ביום 15.09.2003 (קרי כ - 15.11 שנים לפני קרות אירוע הנהיגה).

כתב האישום כנגד הנאשם הוגש בחודש 10/19 וההליך הותלה ביום 22.9.20 לאחר שהנאשם לא התייצב לדיונים בעניינו, מלבד לאחד. ביום 30.8.22, חודשו ההליכים בתיק לבקשת המאשימה. לאחר חידושו נערכו בהליך שלושה דיונים במסגרתם ניתנו דחיות לצורך הסדרת רישיון הנהיגה ע"י הנאשם. ביום 17.12.23, הודה הנאשם בכתב האישום והצדדים טענו בנוגע לענישה הראויה בעניינו. תוך כדי התנהלות הדיונים בהליך לאחר חידושו, ביקשה ב"כ הנאשם להשתחרר מייצוגו בשל היעדר שיתוף פעולה מצידו וחזרה מבקשתה לאחר שהתחדש הקשר עמו.

במסגרת הטיעונים לעונש, הציג ב"כ המאשימה את העובדה שלנאשם רישיון נהיגה משנת 1998 ולחובתו 37 הרשעות קודמות, 2 מהן בעשור האחרון.

בנימוקיו, ציין ב"כ המאשימה כי בחודש יולי 2023, קיבל הנאשם רישיון נהיגה והדגיש את עמדה המקובלת בפסיקה לפיה נאשם שרישיון נהיגתו אינו בתוקף שנים רבות, נחזה כמי שהנו בלתי מורשה לנהיגה. לגישת ב"כ המאשימה, מתחיל מתחם הענישה הרלוונטי במאסר על דרך של עבודות שירות, מאסר על תנאי ופסילה למשך שנים. ב"כ המאשימה, הציג

מספר פסקי דין התומכים בעמדתו ועתר לענישה שתכלול מאסר על תנאי, פסילה בפועל שלא תפחת מארבע שנים, פסילה על תנאי וקנס מרתיע.

ב"כ הנאשם, ציינה שהנאשם נטל אחריות על מעשהו ובכך קיצר את ההליך המשפטי. כן הסבירה כי לא חידש את רישיון נהיגתו בשל הגבלה שהוטלה עליו בעקבות חובות במסגרת הליכי הוצאה לפועל, כי לא היה בידו לפעול לחידוש רישיונו מאחר והיה פסול מנהיגה בהתאם להחלטה שיפוטית בין השנים 2012-2019 ושחידש את רישיונו בעקבות תיקון חקיקה הקשור לדיני ההוצאה לפועל.

בנוסף ציינה ב"כ הנאשם כי העבירה בה הורשע הנאשם, נעברה בעקבות הודעה שקיבל על אשפוזו של בנו בשל מצב רפואי מדאיג ביותר, בעטיה נלחץ ולא מצא נהג אחר שיסיע אותו. כן הדגישה שלעבירה בה הורשע הנאשם לא נלוו עבירות נוספות, שהוא מצוי בהליכי שיקום וזקוק לרישיונו על מנת להתנייד לצורכי עבודתו בתחום המכשור הרפואי, כי מביתו ועד לתחבורה ציבורית מרחק של 2 קמ' והוא נכה צה"ל בן 72.

ב"כ הנאשם הציגה והגישה פסיקה התומכת בענישה מקילה במקרים דומים; ציינה כי מאחר ורישיון נהיגתו של הנאשם חודש ותוקפו עד שנת 2027, הרי שלא יחזור על העבירה בה הורשע ועתרה לענישה צופה פני עתיד ולחילופין להטלת תקופת פסילה קצרה.

בנוסף הגישה העתק מרישיון נהיגתו העדכני של הנאשם, העתק של מסמכים בעניינו מאת ההוצאה לפועל והעתק מטופס השחרור הרפואי של בן הנאשם.

הנאשם, ציין כי במידה ויפסל לא יוכל לעבוד, שהוא סובל מבעיות בברכיים המונעות ממנו הליכה וכי השמיעה באחת מאוזניו נפגעה במהלך מלחמת לבנון. יצוין כי כאמור בפרוטוקול הישיבה מיום 17.12.23, מסר הנאשם בראשית הדיון כי הוא סובל מקושי בשמיעה ושומע היטב כאשר הוא עומד בסמיכות למותב.

לאחר שמיעת טיעוני הצדדים וקבלת פסיקה, נקבע התיק לשיבת מתן גזר דין להיום.

עיון בגיליון התעבורתי של הנאשם, מלמד כי כדברי ב"כ המאשימה לנאשם רישיון נהיגה משנת 1998 ולחובתו 37 הרשעות קודמות, 2 מהן בעשור האחרון. עוד מראה העיון שלנאשם הרשעות בעבירה זהות מהשנים 2004 ו- 2010 ושתי הרשעות בעבירות של נהיגה ללא רישיון נהיגה כלל משנת 2005.

עיון במסמך המתייחס להליכים שננקטו כנגד הנאשם במסגרת ההוצאה לפועל, מלמד על הליך ממושך שהתנהל בעניינו.

עיון בטופס השחרור של בן הנאשם מלמד על אשפוז לתקופה של 17 ימים, אך קשה לדלות ממנו את הנסיבות הספציפיות שנטענו ע"י הנאשם כגורם לנהיגתו.

ניתוח ומסקנות

כידוע במסגרת תיקון 113 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"), הובנה שיקול הדעת השיפוטי בכל הקשור לענישה.

בהתאם להוראות סעיף 40ג לחוק העונשין נקבע כי:

40ג. (א) בית המשפט יקבע מתחם עונש הולם למעשה העבירה שביצע הנאשם בהתאם לעיקרון המנחה, ולשם כך יתחשב בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה כאמור בסעיף 40ט.

(ב) בתוך מתחם העונש ההולם יגזור בית המשפט את העונש המתאים לנאשם, בהתחשב בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה כאמור בסעיף 40א, ואולם בית המשפט רשאי לחרוג ממתחם העונש ההולם בשל שיקולי שיקום או הגנה על שלום הציבור לפי הוראות סעיפים 40ד ו-40ה.

במסגרת סעיף 40 ט לחוק העונשין נקבעו נסיבות ביצוע העבירה בהן יתחשב בית המשפט לצורך קביעת מתחם הענישה בגין העבירה:

בקביעת מתחם העונש ההולם למעשה העבירה שביצע הנאשם כאמור בסעיף 40ג(א), יתחשב בית המשפט בהתקיימותן של נסיבות הקשורות בביצוע העבירה, המפורטות להלן, ובמידה שבה התקיימו, ככל שסבר שהן משפיעות על חומרת מעשה העבירה ועל אשמו של הנאשם:

- (1) התכנון שקדם לביצוע העבירה;
 - (2) חלקו היחסי של הנאשם בביצוע העבירה ומידת ההשפעה של אחר על הנאשם בביצוע העבירה;
 - (3) הנזק שהיה צפוי להיגרם מביצוע העבירה;
 - (4) הנזק שנגרם מביצוע העבירה;
 - (5) הסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירה;
 - (6) יכולתו של הנאשם להבין את אשר הוא עושה, את הפסול שבמעשהו או את משמעות מעשהו, לרבות בשל גילו;
 - (7) יכולתו של הנאשם להימנע מהמעשה ומידת השליטה שלו על מעשהו, לרבות עקב התגרות של נפגע העבירה;
 - (8) מצוקתו הנפשית של הנאשם עקב התעללות בו על ידי נפגע העבירה;
 - (9) הקרבה לסייג לאחריות פלילית כאמור בסימן ב' לפרק ה'1;
 - (10) האכזריות, האלימות וההתעללות של הנאשם בנפגע העבירה או ניצולו;
 - (11) הניצול לרעה של כוחו או מעמדו של הנאשם או של יחסיו עם נפגע העבירה.
- (ב) לעניין נסיבות כאמור בסעיף קטן (א)(6) עד (9), בית המשפט יתחשב בהן ככל שסבר שהן מפחיתות את חומרת מעשה העבירה ואת אשמו של הנאשם, ולעניין נסיבות כאמור בסעיף קטן (א)(10) ו-(11) - ככל שסבר שהן מגבירות את חומרת מעשה העבירה ואת אשמו של הנאשם.

בהתאם להוראות סעיף 40יא לחוק העונשין נקבע שבגזירת העונש בתוך מתחם הענישה שנקבע, רשאי בית המשפט להתחשב בנסיבות הבאות שאינן קשורות לנסיבות ביצוע העבירה:

- (1) הפגיעה של העונש בנאשם, לרבות בשל גילו;
- (2) הפגיעה של העונש במשפחתו של הנאשם;
- (3) הנזקים שנגרמו לנאשם מביצוע העבירה ומהרשתו;
- (4) נטילת האחריות של הנאשם על מעשיו, וחזרתו למוטב או מאמציו לחזור למוטב;
- (5) מאמצי הנאשם לתיקון תוצאות העבירה ולפיצוי על הנזק שנגרם בשלה;
- (6) שיתוף הפעולה של הנאשם עם רשויות אכיפת החוק; ואולם כפירה באשמה וניהול משפט על ידי הנאשם לא ייזקפו לחובתו;
- (7) התנהגותו החיובית של הנאשם ותרומתו לחברה;
- (8) נסיבות חיים קשות של הנאשם שהיתה להן השפעה על ביצוע מעשה העבירה;
- (9) התנהגות רשויות אכיפת החוק;
- (10) חלוף הזמן מעת ביצוע העבירה;
- (11) עברו הפלילי של הנאשם או העדרו.

מיום 10.7.2012

סעיף 40ד לחוק העונשין מתיר לבית המשפט לחרוג לקולא ממתחם הענישה שנקבע וזאת משיקולים הקשורים לשיקומו של הנאשם.

סעיף 40ה לחוק העונשין מתיר לבית המשפט לחרוג לחומרא ממתחם הענישה שנקבע וזאת משיקולים הכרוכים בביטחון הציבור.

סעיף 40יב לחוק העונשין מאפשר לבית המשפט לשקול נסיבות נוספות בעת גזירת העונש

"אין בהוראות סעיפים 40ט ו-40יא כדי לגרוע מסמכות בית המשפט לשקול נסיבות נוספות הקשורות בביצוע העבירה לשם קביעת מתחם העונש ההולם, וכן נסיבות נוספות שאינן קשורות בביצוע העבירה לשם גזירת העונש המתאים לנאשם."

ס"ח תשע"ב מס' 2330 מיום 10.7.2012 עמ' 104 (ה"ח 241)

הנה כי כן וכמוסבר גם במסגרת **עפ 8641/12 מוחמד סעד נ' מדינת ישראל** (פורסם בנוב 5.8.2013) לצורך גזירת העונש, על בית המשפט לקבוע את מתחם העונש ההולם לעבירה וזאת בהתחשבות בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה ומידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה. בתוך מתחם העונש יתחשב בית המשפט בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה. חריגה מהמתחם תיערך במקרים חריגים.

הערך שנפגע מביצוע העבירה אותה עבר הנאשם הנו שמירה על שלטון החוק ועל הוראות המסדירות את ביטחונם של משתמשי הדרך. לאור משך הפסילה הארוך, הרי שרבה מידת הפגיעה בערך האמור.

לעניין הפסיקה שהובאה ע"י ב"כ המאשימה הרי שבמסגרת **רעפ 1973/13 אסד חסן נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 24.3.2013) נדון ענינו של מי שנהג כשרישיון נהיגתו פקע כעשר שנים לפני כן וצבר מאז 14 הרשעות תעבורתיות, חלקן בעבירה של נהיגה ללא רישיון נהיגה תקף. בית המשפט העליון אישור בענינו של הנאשם ענישה שכללה עונש מאסר בפועל לתקופה של 45 ימים ופסילה לתקופה של 12 חודשים. בהתייחסו לרכיב המאסר בפועל שהוטל על הנאשם, ציין כבוד השופט שוהם: "בנסיבות העניין, אין מנוס מהטלת עונש מאסר לריצוי בפועל, זאת, בעיקר לשם הרתעת המבקש, אשר לחובתו עבר תעבורתי לא מבוטל, ונהיגה חוזרת ונשנית, במשך שנים רבות, ללא רישיון, אשר תוקפו פג בשנת 2001."

דוגמא נוספת לענישה מחמירה יחסית ניתן למצוא ברעפ **4504/16 שריף אבו ראס נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 1.5.2018), במסגרתו נדון ענינו של מי שנהג בעת שרישיון נהיגתו פקע קרוב ל - 14 שנים לפני כן וצבר לחובתו 99 הרשעות תעבורתיות, בכללן 13 עבירות של נהיגה ללא רישיון נהיגה תקף. בשים לב לפסיקה הרלוונטית ולעברו של הנאשם, אישר בית המשפט העליון ענישה שכללה, בין היתר שלושה חודשי מאסר בפועל לריצוי על דרך של עבודות שירות ופסילת רישיון לתקופה של 15 חודשים.

במסגרת **עפת (חי') 2373-11-18 ג'יריס סעיד נ' מדינת ישראל**, דן בית המשפט המחוזי בחיפה בנאשם שנהג כשתוקף רישיון נהיגתו פקע 7.10 שנים לפני כן ובעברו 44 הרשעות תעבורתיות, ביניהן ארבע בעבירה דומות. בית המשפט דן את הנאשם לעונש מאסר בפועל בן 4 חודשים. יצוין כי בבית משפט קמא, הוטל על הנאשם עונש מאסר בן 6 חודשים (תוך הפעלת עונש מאסר מותנה בחופף) וכן, בין היתר, פסילה בפועל לתקופה של 4 חודשים (תוך הפעלה בחופף של עונש פסילה מותנה בן 3 חודשים).

מן העבר השני ניתן למצוא את פסק דינו של בית המשפט העליון במסגרת **רעפ 84/16 יאסר בישר נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 2.2.2016) בו אושרה ענישה הכוללת, בין השאר פסילה בפועל בת חמישה חודשים, על מי שנהג כשרישיון נהיגתו פקע 8 שנים לפני כן וצבר לחובתו 49 "הרשעות בעבירות תעבורה שונות, כולל כאלו שאינן מוגדרות כ"עבירות טכניות" כשיקולים לקולא התחשב בית המשפט דלמטה בנסיבותיו האישיות של הנאשם ובכלל זאת בכך שהוא מתפרנס מנהיגתו ובסופו של דבר אכן חידש את רישיון הנהיגה שלו. בעניין בישר לא הוטלו על הנאשם רכיבי ענישה בדמות מאסר בפועל או מותנה ולא נהיר האם ענישה שכזו התבקשה ע"י התביעה.

במסגרת **עפת (נצ') 39803-04-15 פואז עומר נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו 20.9.15) (להלן: "עניין עומר" שהוגש ע"י ב"כ הנאשם, סקר בית המשפט המחוזי בנצרת מפיו של כבוד השופט סאאב דבור את הענישה הנוהגת בעבירה של נהיגה עם רישיון נהיגה שפקע זה מכבר וקבע: "כי הוטלו עונשים של פסילה בפועל ומשך התקופה תלוי במגוון נתונים, כגון; עברו התעבורתי של אותו נאשם ספציפי ומשך התקופה בה היה ללא רישיון נהיגה תקף ועוד מנעד רחב של שיקולים."

בין פסקי הדין שציין כבוד השופט דבור גם **עפת (מרכז) 11890-05-14 סולומון בליה נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו 7.9.14) שיצא תחת ידיה של כבוד השופטת נגה אוהד בבית המשפט המחוזי מרכז ובו קבעה: "אמרתי במספר רב

של פסקי דין כי מקום שהעבירה המיוחסת לנאשם הינה נהיגה ללא רישיון נהיגה תקף ולעבירה זו לא נלווית עבירת תעבורה נוספת, הרי העונש הראוי הינו פסילה בפועל בלבד כשמשיך תקופת הפסילה ייקבע עפ"י עבר תעבורתי, משך התקופה בה לא היה לנאשם רישיון נהיגה תקף, ככל שהתקופה ארוכה יותר כך הפסילה בפועל תהא ארוכה יותר ונקבע כי התקופה הראויה הינה בין 3 ל-9 חודשי פסילה. יצוין כי במקרה שלפניה, ביטלה כבוד השופטת אוהד עונש מאסר בפועל בן חודשיים שהוטל על הנאשם בבית משפט קמא.

במסגרת **עפת (חי') 49576-02-19 אלברט סעדייב נ' מדינת ישראל** שהוגש ע"י ב"כ הנאשם, דן בית המשפט המחוזי בחיפה, בעניינו של מי שנהג בעת שרישיון נהיגתו פקע 10.9 שנים לפני כן וקבע עונש פסילה בפועל בן 9 חודשים. בשיקוליו התחשב בית המשפט בשקלול הנתונים הרלוונטיים, נסיבות המערער, תקופת הפקיעה, עברו התעבורתי בכלל ועברו בעבירות זהות. יצוין כי במקרה זה נשפט הנאשם מלכתחילה בהיעדרו בבית משפט השלום ונגזר עליו עונש פסילה בן 24 חודשים, ללא רכיב של מאסר בפועל או מותנה.

לעניין הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה כאמור בסעיף 40 ט לחוק העונשין, הרי שרוב הנזק הפוטנציאלי שהיה עלול להיגרם כתוצאה מביצוע העבירה ולמול זה עומדות לטובתו נסיבות ביצוע העבירה כפי שתוארו ע"י ב"כ הנאשם וגובו במסמך רפואי (אם כי כאמור קשה לדלות ממנו את הנסיבות הספציפיות שנטענו ע"י הנאשם) ללא שהדבר נסתר ע"י המאשימה.

לאור זאת הרי שלהבנתי עומד מתחם הענישה במקרה שלפני, על עונש מאסר מותנה ועד עונש מאסר בפועל בן 3 חודשים שאפשר וירוצה על דרך של עבודות שירות, פסילה בפועל לתקופה שבין 3-12 חודשים, פסילה על תנאי וקנס.

מאחר והמאשימה לא עתרה לעונש של מאסר בפועל, הרי שאמנע מהטלת עונש זה, שכאמור מצוי בתוך המתחם הרלוונטי. כפי שניתן להיווכח מהנסיבות שאינן קשורות בעבירה, נהגה המאשימה באופן ראוי להבנתי כשנמענה מעתירה למאסר בפועל והסתפקה בבקשה למאסר מותנה.

בכל הנוגע לנסיבות שאינן קשורות בעבירה עצמה, כאמור בסעיף 40א לחוק העונשין, הרי שפסילת רישיונו של הנאשם עלולה לפגוע בו לנוכח הצורך ברישיון הנהיגה לצורך פרנסתו והמשך שיקומו הכלכלי. הפגיעה הנצפית מתחדדת לאור מצבו הבריאותי וגילו של הנאשם שיקשו עליו כדבריו.

לזכותו של הנאשם עומדת גם לקיחת האחריות ופעולתו המאומצת לצורך ריפוי הפגם והסדרת הרישיון.

לחובתו של הנאשם עומדת העובדה שלא התייצב לדיונים בעניינו מה שהצריך את התליית ההליך ופתיחתו מחדש לאחר איתורו על ידי משטרת ישראל. כאמור מעלה, אף בתקופה בה התנהלו הדיונים בתיק לאחר חידושם, התקשתה בא כוחו לפרק זמן מסוים לעמוד עמו בקשר. אף אם אניח לטובתו של הנאשם שהתנהלותו נבעה מקשיו הכלכליים או אחרים (והדבר לא נטען או הוכח), הרי שאין בכך להצדיק אי כיבוד הליך משפטי.

דומני שבנסיבות המקרה, יש צורך להתחשב גם ברכיבים נוספים כמצוין גם בסקירת פסיקת בתי המשפט בעניין עומר. לאור האמור בעניין זה, הרי שהרכיבים יבחנו במסגרת קביעת עונשו של הנאשם בתוך מתחם הענישה הרלוונטי.

נסיבות אלו במקרה שבפני הן משך הפקיעה הממושך מחד והנסיבות בעטיין לא חודש רישיונו, לגביהן הוצגו אסמכתאות אשר לא נסתרו ע"י המאשימה מאידך. דומני שנסיבה זו מהווה שיקול משמעותי להקלה בעונשו, במיוחד לאור תיקון 69 בחוק ההוצאה לפועל, אשר ביטל את סמכות רשם ההוצאה לפועל להטיל הגבלות על רישיון נהיגתו של חייב. בהצעת החוק שבבסיס התיקון^[1] נאמרו הדברים הבאים: "אשר על כן באיזון שבין נחיצות ההגבלה בהליך גביית החוב אל מול מידת הפגיעה הנובעת ממנה, נמצא כי אין מקום להותיר על כנה את הסמכות להטלת ההגבלה כאמור, ומוצע לבטלה."

בשקלול כל האמור לעיל, הרי שלהבנתי עומדת ענישתו הראויה של הנאשם בחלק התחתון של מתחם הענישה. בקביעה זו הבאתי בחשבון באופן משמעותי שיקולים לקולא הקשורים לפגיעה של עונש הפסילה בנאשם ובנסיבות בעטיין לא חודש רישיונו.

מכל האמור לעיל, החלטתי לעיל על הנאשם את העונשים הבאים:

מאסר על תנאי בן 3 חודשים למשך 3 שנים והתנאי הוא שלא יעבור את העבירה בה הורשע או עבירה של נהיגה בזמן פסילה.

פסילת רישיון בפועל נהיגה לתקופה של 5- חודשים.

פסילת רישיון נהיגה לתקופה של 4 חודשים וזאת על תנאי למשך - 3 שנים.

קנס בסך - 360 ₪ או - 3 ימי מאסר בתמורה.

זכות ערעור כדין

ניתן היום, ז' שבט תשפ"ד, 17 ינואר 2024, במעמד הצדדים.

[1] ה"ח הממשלה 1475 מיום 29.11.21.